

**CSIKSZENTKIRÁLYI
BORS MIHÁLY.**

1886–1937.

Folyó év január hó 8-án hunyt el váratlanul tragikus módon *Bors Mihály* sándulești földbirtokos, turdaarieszköri felügyelő gondnok. Halála mély gyászba borította az unitárius egyházat, már azért is, mert tekintélyes vagyonának általános örökösétül az egyházat tette halála előtt pár héttel kelt végrendeletében. A legutóbbi főtanácsi ülésnek bizalmas jellegű értekezletein még ott láttuk, ahol élénk figyelemmel kísérte a tárgyalásokat. Azután eltűnt, végképen eltűnt szemünk elől mindig siető, sokszor belső nyugtalanságot eláruló délceg alakja, hogy többé ne lássuk soha.

Érdekes és nem mindennapi egyéniség. A nagy megindulások, nagy akarások és elgondolások embere. Ötletek villantak meg agyában, melyek több ízben maradandó alkotásokban öltöttek látható formát. Nyolcvan holdas gyümölcsöse, nagykiterjedésű gyümölcsfa oltványtelepe, rózsák ezreivel ékeskedő „tündérkertje“, ahogy ő szokta nevezni, vajjon nem utmutatók-e abban a tekintetben, hogy merre fordítsuk figyelmünket népünk megnehezült önfenntartásának, az ardeali magyar kisebbségi gazdálkodásnak irányításában? Emlékét őrzi a Turdahasadék turista menháza is.

Amikor beszélgetett vele az ember, legalább reám mindig azt a benyomást tette, mintha kérdések és problémák izgatnák, amelyre tett is célzásokat. Ugy képzeltem, hogy lényének csak fele volt velem, a másik valahol egyebütt.

Most már megnyugodott. Legendás egyénisége eltűnt. De lelke nemes részének élnie és gyümölcsöznie kell a hagyatékban, amelyet az egyháznak juttatott.

Legyen csendes a nyugodalma és áldott az emlékezete.

Dr. Varga Béla.

IRODALOM.

Stefan Zweig: Rotterdami Erasmus diadala és bukása. Fordította: Horváth Zoltán. Bp. 238 l.

Erről a munkáról írni sohasem időszerűtlen. A mű tárgya és az a művészi forma, melyben Stefan Zweig nem is annyira megírja, mint inkább megfesti Erasmusnak, a csendes munka emberének történeti arcképét, nem tartozik a mulandó alkotások közé. Regényes életrajznak minősítik Stefan Zweignak ezt és hasonló írásait s magyar nyelven is vannak utánzói, de az Erasmusról írott mű nem regényes életrajz, hanem csak olyan élvezettel olvasható, mint egy szép regény. Ez a munka több regényes életrajznál. Az ilyen történetírás valóságos művészet. Kétségtelen, hogy a történelem tudomány, de művészetté lesz a történetírás egy ilyen világhírű írásművész kezében, mint amilyen Stefan Zweig és megmarad mégis tudománynak, mert nem kalandozik el az igazság útjáról. Stefan Zweig egyben kiváló pszichológus is, de kitűnő elemzéseiben nyoma sincs a történelemhamisításnak, sőt négyszáz év távlatából is nemcsak a vesékbe lát, hanem egészen a gerincig átlátszóan és világosan rajzolja meg a szellem emberének törekény alakját.

Zweig szerint az első békebarát, Erasmus nem ismerte el egyik nemzet fölényét sem a másik felett, hanem valamennyiüket szeretetre méltónak találta. Élete céljának azt tekintette, hogy valamennyi ország, fajta és osztály legjavát, egy nagy szövetségbe egyesítse. Úgy találta, hogy a jelen csak mindig lépcső a tökéletesedés felé. Hiitt benne, hogy meg lehet valósítani a nemzetiség felülemelkedő békét, a saját nemzeti nyelv kikapcsolásával, egy közös nyelv, például a latin használatával.

Erasmus az első és egyetlen reformátor, aki a kath. egyházat az értelem törvényei szerint akarta újjászervezni. Azonban a szellem embere szembekerült a tettek férfiával, Lutherrel, kinek kemény ökle szétzúzta mindazt, amit Erasmus írotollal finoman, gyengéden igyekezett összekötni.